

4. Sharma S. Brave Ukrainian woman tells Russian soldier: 'Put sunflower seeds in your pocket so they grow when you die'. *Independent*. 25.02.2022. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/ukraine-russia-soldier-woman-confrontation-b2022993.html>

5. Chaturvedi A. Ukrainian Farmer "Steals" Russian Tank Using Tractor, Internet Delighted. *NDTV*. 01.03.2022. URL: <https://www.ndtv.com/world-news/ukrainian-farmer-steals-russian-tank-using-tractor-internet-delighted-2796370>

6. Марки «русский военный корабль, иди...» розкупили у відділеннях Укрпошти. Їх продаватимуть онлайн. *Західний полюс*. 21.04.2022. URL: <https://z-polus.info/novyny/ukraintsi-vishikuvalisya-v-chergu-za-mark>

Євген КУМКА

магістр освітньо-наукової програми

«Суспільна політика і врядування»,

НаУКМА

ЦИФРОВИЙ РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Ключові слова: освіта, воєнний стан, цифровий розвиток, внутрішньо переміщені особи, соціальний захист.

Метою дослідження є теоретичне дослідження методів, засобів та форм реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері освіти в умовах війни.

Війна, яка розпочалася у 2014 році, стала серйозним викликом для української освіти через появу внутрішньо переміщених осіб. Через анексію Криму та втрату частини територій Донецької та Луганської області, кількість людей, які змушені були покинути своє постійне місце проживання та переїхати в іншу частину України сягнуло великої позначки [1, с. 237].

Термін внутрішньо переміщена особа найчастіше використовується у нормативно-правових актах. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» дає таке визначення: «Внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або

покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» [2].

До 2014 року в Україні не було законодавчої бази щодо захисту прав і свобод ВПО, яка б регулювала питання соціального захисту чи в наданні освітніх послуг. Лише в червні 2014 року було затверджено «План заходів, пов'язаних із соціальним забезпеченням громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції», де було зазначено, що потрібно «забезпечити щодо громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції: сприяння у продовженні навчання та здобуття освіти». Ці обов'язки повинні були виконуватися Міністерством освіти та науки України, державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування [2].

Нормативно-правових актів, до 2014 року, щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні не було, проте влада змогла відпрацювати весь необхідний «алгоритм реагування на екстрено виниклу ситуацію із забезпеченням прав на навчання» [1, с. 240]. Центральний орган виконавчої влади, згідно статті 11, частини 4 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»: «створює умови для здобуття громадянами дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної освіти, професійно-технічної, вищої освіти з урахуванням відомостей щодо внутрішнього переміщення осіб; здійснює в межах повноважень координацію діяльності органів виконавчої влади, ...; координує діяльність місцевих органів управління освітою в частині формування оптимальної мережі закладів...; формує щороку пропозиції та доводить до підпорядкованих навчальних закладів державне замовлення на підготовку кадрів, ... з урахуванням кількості внутрішньо переміщених осіб.

Забезпечення стипендіями для внутрішньо переміщених осіб, які навчалися у ЗВО України відбувалося належним чином і був відпрацьований певний механізм [3]. Можемо стверджувати, що процес надання освітніх послуг внутрішньо переселеним особам був відповідальністю виключно навчальних закладів та, подекуди, органів місцевого самоврядування. Повна реалізація надання таких послуг могла бути при контролі з боку територіальної громади чи локальних освітніх установ для уникнення фактів відмови у зарахуванні в навчальний заклад.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року в Україну спричинило масову паніку по всій території держави. Наступного дня Міністерство освіти та науки України рекомендувало призупинити освітній процес у всіх навчальних закладах терміном на два тижні. Цей крок мав на меті убезпечити всіх учасників освітнього процесу.

Такий крок був безальтернативним і не має права на оцінку, адже станом на 25 лютого низка міст та сіл опинилися під тимчасовою окупацією. «Більше 10 мільйонів людей вимушені були покинути свої домівки: 6,5 мільйона у межах країни, 3,9 мільйона виїхали за кордон. Більшість із цих людей – жінки та діти. ЮНІСЕФ повідомляє, що більше половини українських дітей – 4,3 мільйона з 7,5 – вимушені були покинути свої домівки через війну» [4].

МОН створило інтерактивну мапу, де щодня оновлюється інформація про пошкодженні навчальні заклади, додатково там розміщують фотографії пошкоджених шкіл чи університетів [5].

Ситуація в країні загострювалась щоденно, проте «з 14 березня освітній процес в областях, де безпекова ситуація це дозволила, почав відновлюватися» [4]. Заклади освіти спільно з органами місцевого самоврядування на свій розсуд приймали рішення у якому форматі проводити навчання. Проте, варто зауважити, що школи та університети були більшою мірою підготовленими до такої ситуації в плані надання освітніх послуг у цифровому форматі. Пандемії COVID-19 кардинально змінила процес навчання у період карантину, тому більшість закладів освіти проводили онлайн-формат навчання.

У 2021 році Міністерство освіти та науки України визначило пріоритетні завдання у наданні освітніх послуг на 2022 рік. Проте війна внесла свої корективи і з'явилися нововведення, такі як: виділення коштів на відновлювання пошкоджених навчальних закладів; забезпечення навчальних закладів укриттями на випадок повітряної тривоги чи інших непередбачуваних ситуацій; перехід на підручники в онлайн-форматі, тощо [6].

Загалом, Україна була підготовленою до такої ситуації внаслідок практичного досвіду в попередні роки. Міністерство освіти та науки України підготувало необхідні нормативно-правові акти щодо внутрішньо переселених осіб ще у 2014 році, а пандемія коронавірусу застала українські заклади освіти оцифрувати свою освітню систему, що допомогло продовжити навчальний процес під час воєнного стану.

Висновки. Більшість закладів освіти в Україні старанно опрацьовують різноманітні варіанти цифровізації системи навчання. Українські університети на основі побажань студентів та викладачів створюють стратегії цифрового розвитку свого навчального закладу, а деякі вже на кінцевому етапі її реалізації.

Список використаних джерел

1. Тимчук Л. І. Забезпечення доступу до освіти як умова успішної соціалізації внутрішньо переміщених осіб. URL:

<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/19936/Tymchuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

3. Реалізація права на освіту внутрішньо переміщеними особами. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13343/30.pdf>

4. Освіта і війна в Україні (24 лютого – 1 квітня 2022). URL: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-1-kvitnya-2022/>

5. Інтерактивна мапа зі зруйнованими та пошкодженими закладами освіти. URL: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-1-kvitnya-2022/>

6. Пріоритетні завдання Міністерства освіти та науки України на 2022 рік, які потребують залучення додаткової підтримки Партнерів з розвитку. URL: <https://drive.google.com/file/d/1via2dVfpDtLciO0118Bv5mNeqrq8YEqX/view>

Денис КОПИЛОВ

*студент першого курсу освітньої програми
«Суспільне і приватне врядування»,
НаУКМА*

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Ключові слова: рослинництво, сільське господарство, воєнний стан, національна економіка, потенціал.

Мета дослідження – визначити проблеми галузі рослинництва в Україні в умовах воєнного стану.

Рослинництво є галуззю сільського господарства, яке є однією з найважливіших сфер національної економіки України. Завдяки природним та історичним особливостям українське рослинництво має значний експортний потенціал.

Почнемо з ґрунту, що цікавить нас, як основний засіб виробництва рослинної продукції. На теренах України переважає більшість: чорноземи, які відрізняються високою врожайністю через великий вміст багатого мінеральними та органічними речовинами маси – гумусу. Український клімат характеризується великою (260) кількістю сонячних днів на рік при